

Cíle: práce se zdroji, prohloubení informací o životě českých Romů a „kárných pracovních táborech“ v Čechách v letech u Písku a na Moravě v Hodoníně u Kunštátu.

Věková kategorie: 2. stupeň ZŠ, SŠ

Čas: 1 vyučovací hodina

Pomůcky: text historie Louny 1939–1945, knižní zdroje, internet, výstřižky z archívu

Průběh:

Rozdejte do skupin nebo do dvojic text - Louny 1939–1945. Po přečtení se zkuste společně zamyslet nad těmito otázkami:

Co měly za povinnost obce vztahující se k usazení Romů?

Jaká romská jména se na Lounsku často vyskytovala?

Jaké kočovné profese vykonávali čeští Romové?

Na jaké další osoby se vztahovala stejná nařízení jako na Romy vycházející ze Zákona o potulných cikánech z roku 1927?

Kam putovali lidé, kteří neuposlechli nařízení o usazení?

Kdo zpracovával návrhy zařazení do kárných pracovních táborů?

Podle jakého zákona byly odňaty občanské legitimace a nahrazeny „cikánskou“ legitimací?

Nyní dejte na pomoc studentům pracovní list - výstřižek s titulkem "Cikáni toužili po blízkosti četníků" ze dne 8. 2.1940. Zadejte úkol ve skupinách. Proč byli Romové nakvap stěhováni dále mimo obec? Proč byla ze strany starosty taková iniciativa? Proč se Romové bez ustání stěhovali?

Práce s pracovním listem spočívá ve vyhledání informací. Samotná práce je zhruba na 30 minut.

Následuje společná diskuse.

Na závěr hodiny v reflexivní fázi zjistěte od žáků, co se dozvěděli nového, zda je některá informace překvapila, zda se chtějí k některým faktům dozvědět více. Co tedy vyplývá z výstřižku "Cikáni toužili po blízkosti četníků" ze dne 8. 2.1940? Co tato doba (usazování Romů) přinášela všeobecně pro Romy i majoritní společnost? Zkuste se na chvíli vžít do situace bývalých romských obyvatel Lounska.

Řešení:

Co měly za povinnost obce vztahující se k usazení Romů?

Obce měly v té době povinnost vytvářet Romům předpoklady pro jejich usazení. Ve skutečnosti se však někdy naopak snažily, aby k usazení na jejich katastru nedošlo.

Jaká romská jména se na Lounsku často vyskytovala?

Na Lounsku se tradičně zdržovaly rodiny Růžičků, našli bychom zde ale také Romy s příjmením Vrba, Florián, Serynek nebo Kovář. Jméno Růžička bylo ale nejrozšířenější, což dokládá zpráva obce Strašov z roku 1941.

Jaké kočovné profese vykonávali čeští Romové?

Čeští Romové vykonávali různé kočovné profese, jako bylo handlování s koňmi, opravy deštníků, výroba a prodej bačkor nebo drátenictví.

Na jaké další osoby se vztahovala stejná nařízení, jako na Romy vycházející ze Zákona o potulných cikánech z roku 1927?

Rodina Aloise Floriána a Berty Bernhardové. Podle jména se pravděpodobně nejednalo o etnické Romy, ale o osoby tzv. *světské*, na které (jakožto na osoby tzv. *žijící cikánským způsobem života*) se ovšem od doby platnosti Zákona o potulných cikánech z roku 1927 vztahovala stejná nařízení jako na Romy.

Kam putovali lidé, kteří neuposlechli nařízení o usazení?

V době Protektorátu byly pro osoby, které neuposlechly nařízení o usazení, v létě roku 1940 otevřeny kárné pracovní tábory. Ty byly určeny podle dobové terminologie doslova „osobám štítícím se práce“: v Čechách v Letech u Písku a na Moravě v Hodoníně u Kunštátu. Z původních romských obyvatel lounského okresu zde žádný po válce nežil. Většina z nich byla deportována do Let u Písku, jakékoliv informace o nich tím končí.

Kdo zpracovával návrhy zařazení do kárných pracovních táborů?

Návrhy na zařazení osob do kárných pracovních táborů sestavovala představenstva obcí, proto se stávalo, že do nich byli zařazováni Romové pro svoji nepohodlnost, tedy v obcích, kde se chtěli Romů „zbavit“.

Podle jakého zákona byly odňaty občanské legitimace a nahrazeny „cikánskou“ legitimací?

V létě 1942 byl vydán výnos o potírání cikánského zlořádu, jehož součástí byl i soupis veškeré romské populace Protektorátu, který se uskutečnil 2. srpna 1942. Všechny osoby nad 14 let podchycené soupisem se měly napříště prokazovat již jen cikánskou legitimací. Občanské legitimace byly proto odňaty a zaměněny za cikánské i Romům usadlým.